

## **Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidu tegevusprogramm 2017**

Eesti Liikumispuudega Inimeste Liitu (ELIL) kuulub 24 liikmesühingut üle Eesti. ELILi kui katusorganisatsiooni 2017. aasta tegevusprogramm aitab ellu viia ELILi missiooni: ELIL on liikumispuudega inimeste ja nende ühenduste eestkostja teel barjäärivaba ühiskonna poole kaasates liikmeskonda igakülgset otsustusprotsessi. Tegevusprogrammi koostamisel on juhatus arvestatud ühingute aktiivi ettepanekuid, arvamuse saamiseks kogutakse tähelepanekuid nii küsitluste kui erinevate mõttetalgute käigus.

Tegevusprogrammi täitmisel keskendutakse järgmistele tegevustele:

1. Liikumispuudega inimeste ühishuvide eest seismine omavalitsuste ja riigi tasandil eri valdkondades (ligipääsetav elukeskkond, transport, haridus, tööhõive, raviteenused, kultuur, informatsioon, teenused ja toetused jne).
2. Liikumispuudega inimeste väärkuse ja õiguste kaitse, liikumisvabaduse käsitlemine ühe põhilise inimõigusena.
3. Annetuste kogumine abivajavate liikumispuudega laste ja täiskasvanute toetamiseks nende parema toimetuleku kindlustamisel.
4. Liikumispuudega inimestele võimaluse andmine avaldada arvamust, algatada diskussioone erinevates eluvaldkondades (ELILi kodulehekülje infofoorum, meililistid, Facebook, infopäevad). Liikmelisuse suurendamine.
5. Avaliku arvamuse kujundamine, suhtlemine pressiga, ELILi ja ühingute tegevuse ja eesmärkide tutvustamine.
6. Liikumispuudega inimeste teadlikkuse tõstmine neid puudutavates valdkondades. Liikmesühingute aktiivi koolitamine ja suunamine oma piirkonna (liikumis)puudega inimeste eestkostjaks ja partneriks omavalitsusorganitele.
7. Liidu liikmete sotsiaalne rehabilitatsioon läbi kultuuri- ja ühisürituste.
8. Koostöö Eestis tegutsevate puuetega inimeste organisatsioonidega.
9. Koostöö kodanikeühenduste, avaliku- ja äri sektori institutsioonidega.
10. Koostöö Eesti seadusloome- ja valitsusorganitega invapoliitika kujundamisel Eestis. Eritähelepanu all on 01.01.2016 käivitunud töövõimereformi tekkinud probleemide seotud seadusandluse koostamises arvamuse avaldamine ja ettepanekute tegemine.

11. Rahvusvahelise koostöö jätkamine sõsarorganisatsioonidega.
12. Liikumispuudega inimestele vajalike projektide koostamine ja läbiviimine.
13. Teenuste osutamine ja koolituste korraldamine liidule rahaliste omavahendite hankimiseks.
14. ELILi rehabilitatsioonikeskuses nii tööalase kui sotsiaalse rehabilitatsiooniteenuse osutamine.

Tegevusprogrammi eesmärgid:

1. Panustada enam liikmesühingute aktiivi koolitusele, et kujundada asjatundlik, tugev ja toimiv organisatsioonisisene koostöövõrgustik. Rõhku panna tööle noortega, et ühingud oleksid jätkusuutlikud.
2. Panustada enam juhatuse liikmete ja tegevtootajate koolitusele, et kujundada kodanikuühiskonna protsessides orienteeruv pädev ELILi juhtorgan.
3. Annetuste läbi toetada ja kindlustada liikumispuudega laste/täiskasvanute toimetulekut, hariduse omandamist ja tööga hõivatust.
4. Parandada koostööd riigivõimu- ja valitsemisorganite ja erinevaid puudegruppe esindavate liitude-ühingute vahel. Tõhus koostöö igal tasandil on põhivahend puuetega inimestele võrdsete võimaluste loomisel ja ühiskonnaellu kaasamisel.
5. Parandada sotsiaalala ja muu (liikumis)puudega inimestele olulise info kättesaadavust.
6. Parandada organisatsioonide ja nende liikmete informeeritust invapoliitika viimastest suundumustest nii meie liidus, vabariigis kui ka Euroopa Liidus. Liikumispuudega inimestel on sõnaõigus arvamuse avaldamiseks ja ettepanekute tegemiseks neid puudutavates valdkondades. Teavitada avalikkust liikumispuudega inimeste probleemidest, ka kordaminekutest.
7. Korraldada rehabilitatsiooniteenuse osutamine kvaliteetselt, sest rehabilitatsioon, eriti õigeaegne e varajane, on võtmeküsimuseks liikumispuudega inimeste reintegreerumisel ühiskonda. Rehabilitatsiooni peaesmärk on aidata inimesi siseneda/naasta tööturule.
8. Vahendada rahvusvahelist invakogemust, viia läbi ühisprojekte teiste riikide puuetega inimeste organisatsioonidega.
9. Kaasata töösse/tegevustesse enam vabatahtlikke.

### Programmi sihtgrupp:

- liikumispuudega inimesed ja nende pered;
- liikumispuudega inimeste organisatsioonid;
- puuetega inimeste valdkonnaga tegelevad ministriumide ja omavalitsuste ametnikud, sh hariduse, tööhõive ja sotsiaalala töötajad; seadusandjad;
- kodanikeühendused, avaliku- ja ärisektori institutsioonid;
- avalikkus;
- vabatahtliku töö tegijad.

Tegevusprogrammi tegevused liigituvad pidevateks tegevusteks ja kalendaarselt kinnitatud konkreetseteks projektideks.

### Pidevad tegevused:

#### **1. ELILi juhatuse koosolekud kord kuus.**

Kord kuus (v.a. juulikuu) tuleb kokku ELILi juhatus, et arutada ELILi programmi täitmist, tegevust võetud eesmärkide täitmisel, püstitada uusi eesmärke, arutada päevakorras olevaid aktuaalseid invapoliitilisi küsimusi, kujundada liidu seisukohti. Juhatus koostab tegevuskava nii pikemaks kui lühemaks perioodiks. Käesolevaks aastaks planeerime 4 väljasõitu ühingutesse laiendatud koosolekute pidamiseks.

**28.04.2017**.a toimub üldkoosolek, kus kinnitatakse 2016. aasta majandusaasta aruanne ning eelarve ja tegevusprogramm käesolevaks aastaks.

#### **2. Infovahetus**

**VEEBILEHT** - liidu kodulehekülge aadressil [www.elil.ee](http://www.elil.ee) on internetis üleval olnud aastast 1999. 2017.aasta alguses uuendati liidu kodulehekülge. Kodulehekülge on asendamatu nii püsi- kui operatiivinfo vahendamisel mitte ainult oma liidu liikmetele, vaid kõigile asjast huvitatutele, kel internetile ligipääs. Eriti populaarne on infofoorum, kus vahetatakse mõtteid erinevate teemade üle. Veebilehte täiendatakse ja kaasajastatakse (kujundus, uued lingid, artiklid, infofoorum, pildigalerii, videoteek ja KKK rubriik, alamlehed jms) pidevalt veebimeistri poolt.

**LIST** - liidu list on kiireim ja operatiivseim infovahetamise vahend. Listis kajastuvad nii liidu kui liikmesühingute poolt jagatud teadaanded, küsitlused, diskussioonid. Olulisim info seaduste muudatustest, eelnõudest jms jõuab liikmeskonnale listi vahendusel. List hoiab oluliselt kokku kulutusi telefonile ja muudele sidevahenditele.

Oluline on ka psühholoogiline aspekt - tiheda infovahetusega suureneb ühtekuuluvustunne liikmete vahel.

Juhatusel on oma list info vahetamiseks.

Vabatahtlikele info andmiseks on kasutusel vabatahtlike list.

**ELILII on FACEBOOKis** oma lehekülg, kus avaldatakse infot kõige erinevamatel teemadel, mis puudutab (liikumis)puudega inimesi. Jagamiste kaudu võib olla kindel, et info jõuab pea kõigi liikumispuudega inimesteni, kel on FBis oma konto.

**INFOVAHETUS KOHTADEL** Tegevjuht ja juhatus liikmed käivad võimalusel kord kvartalis kohtadel rääkimas liidu tegevuskavast, juhatus seisukohtadest aktuaalsetel teemadel, samuti sellest, mis on päevakorral seadusandluses. Oluline on saadav tagasiside - millist abi ja toetust liidult oodatakse. Sellised külaskäigud annavad väga olulist infot nn rohujuuretasandil selle kohta, kuidas kohalikud ühingud toimivad ja millised on valusamad probleemid.

**JUHATUSE VÄLJASÕIDUD KOHTADELE** 2017.a kavandab juhatus süsteemset liikmesühingute küllastamist, et nõupidamistel arutada liidu tegevuskava ja saada vahetult tagasisidet olulistest probleemidest. Juhatus üks prioriteete käesoleval aastal on liikmelisuse suurendamine - aktiivset selgitustööd tehakse kohtumistel liikmesühingutega. Väljasõite plaanitakse ühitada juhatus nn laiendatud koosolekutega.

### **3. Koostöö valitsusorganite, omavalitsuste ja puuetega inimeste organisatsioonidega**

Senine hea koostöö ja saavutused kinnitavad tegevuse jätkumise vajalikkust. Tuleb arutada ja leida lahendusi puuetega inimeste probleemidele (rehabilitatsioon, abivahendid, haridus, tööhõive, ligipääsetavus, invatransport, puuetega lapsed ja nende pered jne). ELIL peab oluliseks osalemist puuetega inimesi puudutavate seadusandlike dokumentide väljatöötamisest ja eelnõudele eksperthinnangute andmist. Eelkõige peab ELIL oluliseks liikumisvabaduse problemaatikat. KOVidega tuleb koostöö oluliselt tihedamaks muuta, kuna teenuste osutamine on suures osas pandud omavalitsuste vastutusele. Probleemide lahendamiseks tuleb teha koostööd spetsialistide tasemel.

### **4. Koostöö äri sektoriga**

ELIL jätkab koostööd Alexela Oil ASiga ja püüab leida teisigi koostööpartnereid tööga hõivatuse suurendamiseks. Sõlmitud lepingud võimaldavad liikumispuudega inimestel teha tööd kodus - osutada dispetšerteenust. ELIL otsib jätkuvalt võimalusi

vahendada tööd liikumispuudega inimestele. Teenuse vahendamine võimaldab teenida ka veidi omavahendeid.

## **5. Heategevusprojektid**

**1. Heategevusprojekt Jõulutunnel** liikumispuudega inimestele treeningsaalide rajamiseks Tallinna ja Tartusse.

**2. Heategevusprojekt liikumispuudega laste toetamiseks.** Toetuste piirmääraks on 320 € aastas. Toetusi määratakse avalduste alusel, otsuse kinnitab ELILi juhatus. Lähenemine individuaalne, sihipärane, vajadusel lisainfo sotsiaaltöötajatelt, koolist, et toetust saaksid tõesti need, kel see hädavajalik. Toetuse eesmärk - arendada/säilitada lapse füüsilist ja vaimset arengut.

**3. Annetuskampania „Aitame kaksikud liikuma“.** Koostöös Nõmme linnaosavalitsusega toimus Rabajooksu raames annetuskampania liikumispuudega kaksikutele vajalike abivahendite soetamiseks.

**4. Heategevuskross Tanel Leok & sõbrad.** Heategevuskrossil täitus 2017.aastal 8 aastat. Koostöö jätkub, kuid püütakse leida uusi vorme, heategevuskrossi senisel kujul 2017.a ei korraldata. Sihtgruppi kuuluvatele peredele korraldatakse **17.-22.07.2017** rehabilitatsioonilaager, kuhu kutsutakse mitme valdkonna nõustajad (psühholoog, sotsiaaltöötaja, füsioterapeut jt). Rehabilitatsioonilaager on lastele ja noortele, kes on liikumispuude saanud õnnetuses. Laager toimub Tanel Leoki heategevuskrossist alguse saanud koostööpartnerite/ annetuste toel.

**5. Heategevuskross MX Junior. 29.-30.07.2017.**a toimuvad Eestis juunioride maailmameitriivõistlused motokrossis. Ürituse tulu läheb läbi õnnetuse liikumispuude saanud laste toetuseks.

## **6. Portaali [www.liikumisvabadus.info](http://www.liikumisvabadus.info) arendamine**

Üle-eestilise ligipääsetavuse info kogumine (äri-, riiklike ja ühiskondlike objektide ligipääsetavuse kaardistamine ja auditeerimine) jätkub nii projektidele rahastuse taotlemise kui koostöölepingute sõlmimisega.

## **7. ELILi liikmesühingute juhtide ja aktiivi koolitus**

Juhatus peab oluliseks liikmesühingute aktiivi koolitamist ja suunamist oma piirkonna liikumispuudega inimeste eestkostjaks ja partneriks omavalitsusorganitele. Tegevus invaalkonnas eeldab asjakohaseid teadmisi ja kogemusi puuetega inimeste olukorrast ja vajadustest. Vaja on olla kursis uusima

informatsiooniga olemasolevatest või käivituvatest kontseptsioonidest, programmidest, teenustest. Kuna ühingute juhid vahetuvad, on ikka ja jälle vaja rääkida organisatsiooni juhtimisest ja tulemuslikust toimimisest. Infovahetus aitab toimuvaid protsesse mõista ja diskussioon uusi käivitada. ELILil on kavas 2017.a läbi viia kolm suuremat infopäeva-koolitust (teema valitakse vastavalt ühingute ettepanekutele ja sellele, mis on antud ajahetkel aktuaalne ja oluline). ELIL peab oluliseks koolituste korraldamist, mille kaudu leiavad liikumispuudega inimesed tööd.

## **8. Koolituste korraldamine avalikule ja äri sektorile**

Viimastel aastatel on liit koostanud koolitusprogramme liikumispuudega inimeste abistamisest ja suhtlemisest erivajadustega inimestega. Sihtgrupiks on teenuseid osutavad asutused, organisatsioonid, kes puutuvad kokku erivajadustega inimestega ja vajavad sel teemal spetsiifilisi teadmisi. Koolituste korraldamist jätkatakse 2017.aastal.

## **9. Koostöö välispartneritega**

ELIL jätkab koostööd ja ühisprojekte oma välispartneritega. Leedu, Läti, Hispaania ja Inglismaa kolleegidega jätkatakse koostööd universaalse disaini teemadel.

**10. ELILi rehabilitatsioonikeskus** aadressil Kajaka 4, Tallinn. ELIL osutab alates 2015. aastast rehabilitatsiooniteenust puudega lastele ja täiskasvanud liikumispuudega inimestele. Rehabilitatsioonikeskuses toimub nii tööalase kui sotsiaalse rehabilitatsiooniteenuse osutamine.

## **11. Projektid**

### **28.04.2017 ELILi tänuüritus AASTA TEGU 2016**

Traditsiooniline ELILi tänuüritus, kus tunnustatakse ja tänatakse heategijaid meenega toetuse ja abi eest eelmisel aastal. 2017.a toimub üritus Eesti Rahva Muuseumis Raadil. Ettepanekud tunnustamiseks teevad ühinged, lõpliku otsuse teeb juhatus. Üritusel räägivad liikumispuudega inimesed oma töödest ja tegevustest, mis teeb muret, mis rõõmu. Sihtgrupiks liikumispuudega inimesed, avaliku elu tegelased, poliitikud, laiem avalikkus. Eesmärgiks on avalikkusele tutvustada ja rääkida tänase päeva väljakutsetest, puuetega inimeste võimalustest õppida, töötada, tunda end ühiskonnas võrdväärse jms puudega inimeste endi silme läbi. Sel aastal planeerime tänuürituse alguses paneeldiskussiooni teemal

Töövõimereformi võlud ja valud. Ürituse lõpetab kohvilaud. Enne üritust saadetakse laiali pressiteade.

### **13.-15.06.2017 ELILi KOOLITUS- JA PUHKELAAGER Käsmus.**

ELILil on pikaajaline traditsioon suviste õppe-puhkelaagrite korraldamisel. Eesmärgiks on lisaks koolitusele ja infovahetamisele pakkuda liikumispuudega inimestele ja nende pereliikmetele aktiivset puhkust ja suhtlemisvõimalusi. Ürituse viivad läbi liikmesühingud koostöös liidu juhatusega. Ürituse sihtgrupiks on ligi 200 liikumispuudega inimest ja nende pereliiget. Koolituslaager on ainuke nii suurearvulise osalejaskonnaga üleriigiline kokkusaamine, seega väga oluline liidu liikmetele sotsiaal-psühholoogilise rehabiliteerimise aspektist. Koolituspäevade üheks eesmärgiks anda teadmisi invapoliitika viimastest suundumustest nii meie liidus, vabariigis kui ka Euroopa Liidus. Peale ELILi juhatuse liikmete jagavad teavet kutsutud poliitikud ja lektorid. Ürituse raames toimuvad mõttekojad, ekskursionid, töötoad, näitused, kontserdid, tantsuõhtud, sportlikud tegevused.

**14.07.-16.07.2017 Militaarlaager Läänemaal.** Looduses hakkama saamine – retked laagrist loodusesse – erinevad ülesanded, ööbimine metsas, maskeeringute kasutamine. Seljakoti kokkupanek, komplekteerimine. Relva kokkupanek, enesekaitse ilma relvata. Miiniväljal liikumine (roomates, ratastoolis, elektriratastoolis). Öine luureretk, signaalraketid. Sõjaväelise distsipliini, meeskonnatöö, hierarhia (kaitseliit on hierarhiline organisatsioon) tutvustamine.

### **Käesoleva programmi ellurakendamise tulemusena:**

- Koolitustegevuse tulemusel kasvab liikumispuudega inimeste organisatsioonide juhtide ja lihtliikmete teadlikkus invaorganisatsioonide rollist ühiskonnas. Liikmesühingute juhid mõistavad oma rolli kohalikul tasandil eestkostjana. Ühingud teevad ettepanekuid KOVidele puuetega inimeste olukorra parandamiseks - kokku 5 ettepanekut.
- Suureneb liikumispuudega inimeste organisatsioonide ja liidu vaheline infovahetus ja sellega kaasnev ühtekuuluvustunne, paraneb organiseeritud tegevus puudega inimeste probleemide tõstatamisel ja lahendamisel. Tekib tugev koostöövõrgustik.
- Sotsiaalse rehabilitatsiooni tulemusena inimesed integreeruvad ühiskonda paremini, on teadlikumad oma õigustest ja kohustustest, otsivad aktiivselt võimalusi nende rahuldamiseks ja elluviimiseks. Säilib eneseväärikus ja teotahe, tõuseb enesehinnang ja sellega seoses paraneb toimetulek elus.

- Koostöö seadusloome- ja valitsusorganitega aitab vältida seaduste vastuvõtmisel invaaspekti eiramist, laseb kaasa rääkida prioriteetidest puudega inimeste probleemide lahendamisel.

Paraneb avalikkuse informeeritus liikumispuudega inimeste elust, suhtumine puudega inimestesse muutub tolerantsemaks. Barjäärivaba ühiskonna idee muutub mõistetavamaks.

ELIL saavutab tuntuse koolitajana, kes koostab koolitusprogramme ja viib läbi kvaliteetseid koolitusi liikumispuudega inimeste abistamisest ning suhtlemisest erivajadustega inimestega.

20.04.2017

Jaanika Klopets, tegevjuht